

COVID 19 DEĞERLENDİRME KRİTERLERİ

İBADETHANELER

UDDER ve SİSDER

İş birliği ile Pandemik COVID 19'a özel uygulamalara yönelik alınan önlemlerin bağımsız bir denetleme kuruluşu tarafından değerlendirilmesi amacı ile hazırlanmıştır

ENFEKSİYON ÖNLEME • HİJYEN • KONTROL

MAYIS 2020

ÖNSÖZ

Covid-19 virüsü 2019 yılının son günlerinde önce Çin'de ortaya çıkıp bir salgın halinde tüm ülkeye yayılmış ve kısa sürede sırasıyla Avrupa ve diğer coğrafyalarda da görülmüş ve yayıldığı tüm ülkelerde hükümetleri kısa süre içinde ülke genelinde sıkı önlemler almaya mecbur bırakmıştır. Türkiye'de ilk vaka Mart 2020'de kaydedilmiş olup, Asya ve Avrupa ülkelerinde olduğu gibi ülkemizde de hükümet tarafından fasılalar halinde bir dizi önlemler alınmasını zorunlu kılmıştır.

Bulaşıcılığının çok hızlı olması nedeni ile kamu ve özel sektör kuruluşları gibi tüm kurum ve işyerlerinde faaliyetler durdurularak, sokağa çıkma yasaklarına veya kontrollü dolaşıma varan uygulamalar devreye alınmak durumunda kalınmıştır. Uygunluk Değerlendirme Kuruluşları Derneği-UDDER ve Sistem Belgelendirme Kuruluşları Derneği- SİSDER iş birliği ile hazırlanan bu rehberin amacı İbadethanelerin kullanımının Covid-19 salgın dönemi içinde bu rehberde ki güvenli şartları oluşturarak gerçekleştirildiğinin **yetkili kuruluşlar** tarafından değerlendirilmesi ve sertifikalandırılması için dayanak oluşturmaktır.

UDDER

Uygunluk Değerlendirmesi Derneği, T.C. Ekonomi Bakanlığı önderliğinde, kalite altyapısının önemli unsurlarından biri olan uygunluk değerlendirme alanında ilgili kamu ve özel sektör kuruluşları ile diğer sivil toplum kuruluşlarının desteğini alarak, sorumluluk üstlenen tarafları bir araya getiren, ülkemizde yapılandırılmış bir sivil toplum kuruluşudur.

SİSDER

Türk Akreditasyon Kurumu tarafından Akredite edilerek uluslararası karşılıklı tanıma anlaşması çerçevesinde tüm dünyada denetim ve belgelendirme yetkisi olan Sertifikasyon Kuruluşlarının oluşturduğu bir sivil toplum kuruluşudur.

YETKİLİ KURULUŞ

UDDER veya SİSDER üyesi olup, Türkak veya Uluslararası bir akreditasyon kuruluşu tarafından Akredite edilen kuruluşlardır.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	1
İÇİNDEKİLER.....	2
1. Kaynaklar ve Dayanak.....	3
2. Zorunlu Uygulamalar	4
3. İbadethane Giriş Alanı	6
4. Lavobo ve Tuvaletler	7
5. İbadethane İç Alan.....	8
6 Atık Yönetimi.....	9
7 Haşere ve Zararlılarla Mücadele	10
RAPOR	11

1.Kaynaklar ve Dayanak

1. T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı “Yeni Koronavirüs Salgını Kapsamında İş Sağlığı ve Güvenliği Profesyonellerinin İşyerlerinde Aldıracağı Tedbirler ile İlgili Genelge”
2. T.C. Sağlık Bakanlığı “COVID-19 Rehberi Bilim Kurulu Çalışması”
3. TSE tarafından hazırlanan, Türkiye Cumhuriyeti Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı “Hijyen, Enfeksiyon Önleme ve Kontrol Kılavuzu”
4. CDC’s(Center Of Disease Control and Preventive Interim Guidance for Communities of Faith. U.S. Department of Health and Human Services (HHS)

2.Zorunlu Uygulamalar

SIRA NO	SORULAR	EVET	HAYIR	AÇIKLAMA
1	<p>Covid 19 Eğitim verilmiş mi? Eğitim planı hazırlanmalı Tüm personele Eğitim verilmeli, Eğitimler aşağıdakileri içermelidir. Covid 19 Eğitimi. Sosyal Mesafe Kuralları KKD, Dezenfektan ve Maske Kullanımı Alınması gereken önlemler Acil Müdahale</p>			
2	<p>İbadethane de görevli personel için telekonferans eğitim programlarının uzaktan eğitim (e-eğitim) metoduyla yapılabilmesi için gerekli düzenlemeler oluşturulmuş mu?</p>			
3	<p>Covid 19 ile ilgili Risk Analizi yapılmış mı? İbadethane ISG risk analizi Covid 19 pandemi ni kapsayacak şekilde güncel olmalıdır.</p>			
4	<p>Covid 19 ile ilgili Güvenlik Planı Yapılmış mı? İbadethane Covid 19 güvenlik planını güncel tutmalı her denetim öncesi gözden geçirmelidir.</p>			
5	<p>Acil Müdahale Planı oluşturulmuş mu? Pozitif vaka veya şüpheli vaka çıkması durumunda yapılacak faaliyetler planlanmalıdır.</p>			
6	<p>Acil Müdahale Ekibi oluşturulmuş mu? Pozitif vaka çıkması durumunda faaliyetleri yürütecek ekip oluşturulmalı ve dokümante edilmeli, duyurusu yapılmış olmalıdır.</p>			
7	<p>Personellerin Ateşleri ölçülüyor mu? İbadethane/işletme girişinde personellerin ateşleri ölçülmelidir. kayıt altına alınıyor ve takibi sağlanmalı, Kendisini hasta hisseden personelin işe gelmemesi gerektiği çalışanlara bildirilmiş olmalıdır.</p>			
8	<p>Personellere giriş ve çıkışta dezenfektasyon uygulanıyor mu? Personellerin İbadethane /işletme içerisine girişte el dezenfektasyonu kullanması gerekmekte el dezenfektasyon cihazı bulaşmayı engelleyecek şekilde çalışmalıdır.</p>			
9	<p>Ateş ölçer kalibrasyonu yapılmış mı? Ateş ölçerleri kullanan kişilerin Covid 19, pandemi, sosyal mesafe salgın v.b. ile ilgili eğitim almış olması gerekmektedir.</p>			
10	<p>İbadethane içinde personel sosyal mesafe kurallarına uyuyor mu? İbadethane içinde oturma düzeni Sağlık bakanlığının belirlemiş olduğu Sosyal mesafe kurallarına uygun olmalıdır.</p>			

11	<p>Sosyal Mesafenin uygulanması için gerekli önlemler alınmış mı? Ortak kullanım alanları sosyal mesafeyi koruyacak şekilde dizayn edilmelidir. -Yemekhane -Ofis -WC-Lavabolar -Çay ocakları</p>
12	<p>Ortak kullanımda olan çay/kahve makinası, sebil, içecek makinası ve benzeri cihazlar kaldırılmış veya misafirlere bir görevli aracılığıyla bu cihazlardan içecek verilmesine dair düzenlemeler gerçekleştirilmiş mi?</p>
13	<p>Personel için Yemekhane var ise Bulaşıklar steril ediliyor mu? Aşçı ve/veya dağıtıcının Sağlık raporları mevcut mu? Oturma düzeni Sosyal Mesafe Kurallarına Uygun mu?</p>
14	<p>Çalışanlara Maske Dağıtılmış mı? Her çalışana (il hıfzıssıhha kurulunun belirlemiş olduğu sayı kadar) günlük kullanacağı 2 adet maske verilmesi gerekmektedir.</p>
15	<p>İbadethane de kullanılan tüm tesisat ve donanımların (enerji, ısıtma, havalandırma, iklimlendirme ekipmanları, bulaşık, çamaşır makineleri, buzdolapları, asansörler vb.) koruyucu bakım ve onarımının periyodik olarak yetkili servise veya konusunda eğitim almış uzman kişilere yaptırılması bir plan dahilinde sağlanıyor mu?</p>
16	<p>Kullanılan dezenfekte ilaçları Onaylı mı? Kullanılan dezenfektanlar bakanlık tarafından onaylı olmalıdır. Virüs yüzeylerde 1 haftaya kadar yaşayabildiği için kullananların eğitim alması ve yüzeylerde dezenfektan kalma sürelerini bilmesi gerekmektedir.</p>
17	<p>Dezenfektasyon sırasında kullanılacak KKD ler belirlenmiş mi ve temin edilmiş mi Uygulama sırasından kullanılacak KKD ler temin edilmiş olmalıdır. Kullanan kişilerin dezenfektan kullanma ve uygulama süresi konusunda bilgili olması gerekmektedir.</p>
18	<p>Klima Bakımları yapılmış mı? Ofiste kullanılan varsa Klimaların bakımları yapılmış olmalı, filtreleri temiz ve çalışıyor olması gerekmektedir.</p>

3. İbadethane Giriş Alanı

SIRA NO	SORULAR	EVET	HAYIR	AÇIKLAMA
1	Cemaatin hangi koşullarda ibadethaneye gireceği belirlenmiş mi? Cemaatin görebileceği yere mutlaka asılı olması lazım. (sosyal medya üzerinden de yayınlanabilir)			
2	Cemaatin ibadethaneye giriş ve çıkışta sosyal mesafeyi koruyucu önlemler alınmış mı? Özellikle önemli günler için, yoğunluğu control altına almak için yer işaretleri, giriş ve çıkış için bölünmüş şeritler, dubalar vs.			
3	Cemaatin ibadethaneye giriş yaparken ateş ölçümü ve maske kontrolü yapılıyor mu? Ateş ölçen personelin kensinide koruması ve madde 1.7 şartlarını karşılamalıdır.			
4	Maskesi olmayan cemaat için maske dağıtımı yapılıyor mu?			
5	Cemaatin ibadethaneye girerken mutlaka dezenfeksiyon kullanımı sağlanıyor mu? Dezenfektanlar mutlaka cemaate yetecek sayı ve miktarda olması sağlanmalıdır.			
6	65 Yaş üstü kişiler veya kronik hastalığı bulunan bağışıklık sistemi zayıf cemaat için gerekli önlemler alınıyor mu? İbadethane içinde yerleri ayırılmalıdır, mümkünse diğer cemaatten farklı kapılardan girmeli, önceliklikleri olmalıdır.			
7	İbadethanenin maksimum kapasitesi (güvenli koşullarda içeri alınabilecek kişi sayısı) görünebilir bir yerde asılmış mı? Kapasite hesaplanırken her 4 metrekareye 1 kişi düşecek şekilde hesaplanır.			
8	Cemaat ve çalışanlar tarafından temas edilen tüm yüzeyler uygun dezenfektanlarla düzenli olarak temizleniyor mu? Kapı kolları, trabzanlar, ayakkabılık, halılar			
9	İbadethanenin tüm bölümlerin girişinde olası yığılmalar dikkate alınarak yerlerin işaretlenmesiyle sosyal mesafeyi belirten düzenlemeler yapılmış mı? Otopark- ibadethane, Dışarıdan- İbadethane Açık alana geçiş, İbadethane Açık Alan- Cami içine veya WC			
10	Cemaat içeriye şahsi eşyaları ile girmesine müsaade ediliyor mu? Şahsi eşyalarla(Paket, içeride çıkarabileceği şahsi giysisi) içeri girmeleri mutlaka engellenmeli			
11	8 Yaşından küçük çocukların ibadethane içerisine alınmaması sağlanıyor mu?			

4. Lavabo ve Tuvaletler

SIRA NO	SORULAR	EVET	HAYIR	AÇIKLAMA
1	Lavabo ve Tuvaletler için dezenfektasyon Planı mevcut mu? İlgili talimatı, dezenfektasyon periyodunun belirlenmiş olduğu plan mevcut olmalıdır. Yapılan faaliyetler kayıt altına alınmalıdır.			
2	Elle Temas edilen noktalar dezenfekte ediliyor mu? Lavabo ve Tuvaletler her vakit öncesi ve sonrası özellikle elle temas edilen yerler dezenfekte edilmeli, havalandırılmalı ve kayıt altına alınmalıdır. (Tuvaletlerin zeminleri, klozetler, lavabolar, musluk ve batarya başlıkları, kapı kolları)			
3	Lavabo ve Tuvaletler için doğal havalandırma yapılıyor mu?			
4	Lavabo ve Tuvaletler için fiziksel sosyal mesafeyi sağlayacak önlemler alınmış mı?			
4	Yürüme yolları, 1.5 metre mesafeyi koruyacak önlemler alınmalıdır.(Abdest alma esnasında yan , sıra beklerken vs.)			
5	Lavabo ve Tuvaletler için kullanım esnasında yeteri kadar sabun, dezenfektan ve tek kullanımlık havlu mevcut mu Mutlaka dolu olmalıdır yedekleri bulundurulmalıdır.El yıkama ile ilgili görseller bulunabilir. El kurutma fanları kullanıma kapatılmış olmalıdır.			
6	Dezenfektan özellikleri Covid 19 için yeterli midir? Dezenfekte ilaçları(malzemeleri) Sağlık bakanlığının ön görmüş olduğu özelliklerde olmalıdır. Biyosidal ruhsatlı olmalıdır. Alerjen özelliklerde olmamalıdır.			
7	Temizlik saatleri kayıt altına alınıyor mu? Denetimleri yapılıyor mu?			
8	Tuvalet temizliği yapan personel maske ve gözlük veya siperlik kullanıyor mu?			

5. İbadethane İç Alan

SIRA NO	SORULAR	EVET	HAYIR	AÇIKLAMA
1	Klimaların temizlik, bakım ve filtre değişikliği düzenli yapılıyor mu?			
2	Klimalar dışarıdan temiz hava alacak modda çalıştırılıyor mu? İçeride varsa pervaneli vantilatörler çalıştırılmamalıdır.			
3	Fiziki şartlar mümkünse kapı ve pencereler açılarak ortam sık sık havalandırılıyor mu?			
4	İbadet yapılan alanda sosyal mesafe önlemleri alınmış mı? Her 4 metrekareye 1 kişi düşecek şekilde işaretleme yapılmalıdır. aynı evden veya tanıdık kişilerin yan yana alanlarda, ibadet etmesi tavsiye edilmelidir.			
5	Mikrofon, kitap, tespih, tablet gibi paylaşılan ekipman ve malzemelerin dolaşımı önlenmiş mi			
6	İbadet sonrası çıkışa doğru yoğunluğun önlenmesi ve sosyal mesafenin korunmasına yönelik önlemler alınmış mı?			
7	Misafirlerin ve personelin ulaşabileceği alanlarda alkol bazlı el antiseptiği/dezenfektanı vb. malzemelerin varlığı mevcut mu?			
8	Yüzey temizliği düzenli olarak yapılıyor mu? en az 2-10 dk arası mevcut etken maddesine bağlı olarak yapılması lazım			
9	65 Yaş Üstü ve Kronik rahatsızlığı olan kişilerin çıkış esnasında korunmasına yönelik önlemler alınmış mı?			

6 Atık Yönetimi

SIRA NO	SORULAR	EVET	HAYIR	AÇIKLAMA
1	Kullanılmış maske atıkları, Dezenfektan atıkları; bulunan ortamlarda birikmelerini engellemek için mümkün olduğunca hızlı ve mevzuatına göre hijyenik ve çevreye zarar vermeyecek şekilde uzaklaştırılıyor mu?			
2	Diğer atıklarla karışmasını engelleyici bir sistemle depolanarak toplanıyor ve bu sistemin temizlenmesi ve gerekli durumlarda dezenfeksiyonu yapılıyor mu?			
3	Personel, çalışma esnasında kişisel koruyucu ekipman (tek kullanımlık eldiven ve önlük, cerrahi maske) kullanıyor mu?			
4	Çöp kovaları ve kullanılan diğer temizlik ekipmanları periyodik olarak temizleniyor mu?			
5	Atıklar usulüne uygun olarak toplanıp ayrıştırılarak Belediye veya Lisanslı kuruluşlar tarafından bertarafı düzenli olarak gerçekleştiriliyor mu?			
6	Çöp odalarında gerekli temizlik ve ilaçlama periyodik olarak yapılıyor mu?			

7 Haşere ve Zararlılarla Mücadele

SIRA NO	SORULAR	EVET	HAYIR	AÇIKLAMA
1	Haşere ve kemirgen kontrolü ile işletmelere girişini önlemek amacıyla uygun prosedürler uygulanıyor ve kayıt altına alınıyor mu?			
2	Zararlı ile mücadele programı kapsamında, ilaçlama periyodik olarak yapılıyor veya bir ilaçlama firmasından destek alınıyor mu?			
3	İlaçlama işletme tarafından bizzat yapılıyor ise bu konuda gerekli eğitim almış bir personel tarafından gerçekleştirilip kayıt altına alınıyor mu?			
4	Dış mekana açılan tüm boşluklar ile atık su kanalları (drenajlar) zararlı (haşere, kemirgen vb) girişini, koku çıkışını ve atık sıvıların geri basmalarını önleyecek şekilde düzenlenmiş mi?			

RAPOR

İş Bu rapor .././2020 tarihindefirmasında yapılan Covid 19 sonrası normalleşme sürecinde yapılması gerekenler soru listesinde tanımlanan bulgulara istinaden hazırlanmıştır.

Not 1: Raporda tanımlanan uygunsuzluklar, eksikliklerin tamamlanması sonrası kararlaştırılan tarihte tekrar denetim gerçekleştirilecektir.

Not 2:Gözlemler uygunsuzluk olmayıp iyileştirilmesi kuruluş için olumlu olacak faaliyetleri tanımlamaktadır.

Denetçi Notu :

Uygunsuzluklar :

Gözlemler :

Sonuç :

Belgelendirme Kuruluşu Yetkilisi